

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ

για την Προστασία του Περιβάλλοντος και της Πολιτιστικής Κληρονομιάς

ΤΡΙΜΗΝΙΑΙΑ ΕΚΔΟΣΗ
ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ-ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ-ΜΑΡΤΙΟΣ 2006
ΑΡ. ΦΥΛΛΟΥ 21 • ΕΤΟΣ 34
ΤΙΜΑΤΑΙ: 0,81€

**Ποιό μέλλον για
τα νησιά του Αιγαίου;**

**Αλλαγές χρήσης γης
στην Πλάκα**

**Τα αρχοντικά της
Σιάτιστας
καταρρέουν**

Εξώφυλλο: Φώτο Μ. Κόμης από την έκθεση φωτογραφίας των παιδιών της Σίφνου, λεζάντα: "Καμπαναριό" αρχαίος πύργος της Σίφνου

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΚΥΡΙΟ ΑΡΘΡΟ, σ. 3

Ενοποιητική δύναμη του πολιτισμού, σ. 4

Ποιό μέλλον για τα νησιά του Αιγαίου; σ. 5

Βραβεία Europa Nostra, σ. 6

Τα αρχοντικά της Σιάτιστας κινδυνεύουν, σ. 7

Αλλαγές στην χρήση γης στην Πλάκα, σ. 8

Ανοιχτή συζήτηση για την Πλάκα, σ. 9

Σώζονται δύο Δημοτικές Αγορές, σ. 9

Αμερικανική λογοτεχνία για το περιβάλλον, σ. 10

Δ' Κύκλος Μαθημάτων, σ. 10

Μαθητές Γυμνασίου περπατούν στο Πήλιο, σ. 11

Το παλιό Ωδείο κινδυνεύει, σ. 12

Σεμινάριο για τα νερά, σ. 13

SOS για την Πέτρα Πάτμου, σ. 13

Προτάσεις στρατηγικής ανάπτυξης, σ. 14

Παγκόσμια Ημέρα Μνημείων, σ. 14

Πρόσωπα, σ. 15

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΕΚΔΗΛΩΣΕΩΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ

ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ	ΕΚΔΗΛΩΣΗ	ΟΡΓΑΝΩΣΗ	ΕΝΤ/ΡΙΟ
18 Απριλίου 2006	ΠΑΓΚΟΣΜΙΑ ΗΜΕΡΑ ΜΝΗΜΕΙΩΝ - ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ ΣΤΟ ΚΤΙΡΙΟ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ	ΣΑΚ	Λ
27 Απριλίου - 1 Μαΐου	Εξόρμηση στη Σινασό της Καπαδοκίας	ΣΕΠΙ	
12-13 Μαΐου	«Άγιος Πέτρος Κυνουρίας-Κτίσματα στο χρόνο» Διήμερο εκδηλώσεων του Συλλόγου Αγιοπετρίτικη Πολιτισμική Διαδρομή, με τη συνεργασία της ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ	ΣΕΠΙ	Λ
12-13-14 Μαΐου	Εκπαιδευτική Επίσκεψη στην Άνδρο	ΣΠΕ	
31 Μαΐου, 20:00	Καλλιτεχνική βραδιά στην αυλή	ΣΕΠΙ	
5 Ιουνίου	ΠΑΓΚΟΣΜΙΑ ΜΕΡΑ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ	ΣΕΠΙ	Λ
9 Ιουνίου	ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΟΥ ΕΡΓΟΥ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ ΣΤΗΝ ΟΙΚΟΛΟΓΙΚΗ ΕΒΔΟΜΑΔΑ ΑΙΓΙΝΑΣ	ΣΑΚ	
16 - 19 Ιουνίου	Εξόρμηση στις Πρέσπες	ΣΕΠΙ/ΣΦΥΠ	
23 - 26 Ιουνίου	Έκθεση Ecolife στο ΟΑΚΑ		
7 - 10 Σεπτεμβρίου	Εξόρμηση στα Ταΐρια Μονεμβασίας, Εκδήλωση για την αποπεράτωση της αποκατάστασης του βυζαντινού ναού της Κοιμ. Θεοτόκου	ΣΕΠΙ/ΣΑΚ	
10 Σεπτεμβρίου	Επίσκεψη στο Αλεποχώρι	ΣΕΠΙ/ΣΑΚ	
20 Σεπτεμβρίου	*ΧΟΡΕΥΟΝΤΑΣ ΜΕ ΤΑ ΑΣΤΡΑ		
20-22 Οκτωβρίου	Διημερίδα και εξόρμηση στη Χίο	ΣΑΚ	
Νοέμβριος	Διάλεξη Σταύρου Δήμα Επιτρόπου Περιβάλλοντος	ΣΠΕ	Λ
7-10 Δεκεμβρίου	*ΧΡΙΣΤΟΥΓΙΕΝΝΙΑΤΙΚΗ ΕΟΡΤΑΓΟΡΑ	ΣΕΠΙ	Λ

Με * σημειώνονται οι εκδηλώσεις στις οποίες η υποστήριξη των μελών της ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ κρίνεται καθοριστική.

Εκτός και αν αναγράφεται διαφορετικά, οι εκδηλώσεις λαμβάνουν χώρα στους χώρους της ΕΕ, Τριπόδων 28, Πλάκα (σταθμός μετρό Ακρόπολη). Για επιβεβαίωση ημερομηνιών καλέστε στα τηλέφωνα: 210 32 25 245 & 210 32 26 693. Λ = Εντευκτήριο ανοιχτό • ΣΘΕΠ - Συμβούλιο Θεσμικού Πλαισίου, ΣΕΠΙ - Συμβούλιο Επικοινωνίας, ΣΑΚ - Συμβούλιο Αρχιτεκτονικής Κληρονομιάς, ΣΦΥΠ - Συμβούλιο Φυσικού Περιβάλλοντος, ΣΠΕ - Συμβούλιο Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης.

Ο Πρόεδρος και το Δ.Σ. ευχαριστούν θερμά το Ίδρυμα Λεβέντη, τον κο Τζον Χατζηπατέρα, την κα Φωτεινή Λιβανού, το Ίδρυμα Ευγενίδη, τον κο Γιώργο Ποταμιάνο, τον κο Γιάννη Λύρα, τους κ.κ. Sabby Mionis και Άγγελο Μεταξά, τον Σύνδεσμο Ελληνικών Βιομηχανιών Κεραμοποιίας, τους κ.κ. Αλέξανδρο και Μαριλένα Κέδρου, τον κο Νικόλα Λαιμό, τον κο Θόδωρο Παπαλεξόπουλο, τον κο Θεμιστοκλή Βώκο, τον κο Μιχάλη Αθανάσογλου, την κα Matrona Egon και τον κο Κωνσταντίνο Σγουμπόπουλο για τις γενναιόδωρες δωρεές τους.

Επίσης ο Πρόεδρος και το Δ.Σ. ευχαριστούν θερμά τον κ. Βλάσση Κατράντζο για την σημαντική του προσφορά για την ασφάλεια του κτηρίου της ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ.

ΔΗΛΩΣΤΕ ΕΓΚΑΙΡΑ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΚΔΡΟΜΗ

Πληροφορίες στο
210 3225 245

ΣΤΙΣ ΠΡΕΣΠΕΣ

16-19 Ιουνίου

ΤΑΪΡΙΑ ΜΟΝΕΜΒΑΣΙΑΣ

7-10 Σεπτ.

ΑΛΕΠΟΧΩΡΙ

10 Σεπτεμβρίου

ΣΤΗ ΧΙΟ

20-22 Οκτωβρίου

Παρακαλούμε σημειώστε

Τετάρτη 20 Σεπτεμβρίου 2006

στο Golf της Γλυφάδας

θα γίνει ο ετήσιος χορός της
ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ

«Χορεύοντας με τα Άστρα»

ΣΑΣ ΠΕΡΙΜΕΝΟΥΜΕ!..

Η συμμετοχή σας είναι
σημαντική!

Το περιβάλλον: υπόθεση δική μας - υπόθεση όλων

του Κώστα Καρρά, Προέδρου της ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ

«Θα επιτευχθεί αποτελεσματική αλλαγή... μόνον όταν ο καθένας από εμάς και όλοι μαζί θα έχουμε αρχίσει να επιφέρουμε μια αλλαγή σε κάποια περιοχή της ατομικής ή οικογενειακής μας ζωής».

«Στις πλούσιες κοινωνίες... απαιτείται μια ριζική αλλαγή συμπεριφοράς και πρακτικής, έτσι ώστε η χρήση των φυσικών πόρων να γίνεται με πιο ορθολογικό τρόπο».

«Στόχος μας δεν είναι η δημιουργία υποχονδρίων ανθρώπων ούτε η δημιουργία ενοχών σε αυτούς που δεν μπορούν να υιοθετήσουν στην καθημερινότητα όλους τους τρόπους που προτείνονται».

Οι περικοπές αυτές από το έργο του Κώστα Βασιλάκη «Ελαφροπάτητα» είναι φυσικό να μας προβληματίσουν. Πώς θα επιτύχουμε μια ριζική αλλαγή συμπεριφοράς εάν δεν υπάρχει αίσθη-

μα ενοχής ή έστω υποχρέωσης, ώστε να εφαρμόσουμε εκείνα που πρέπει να γίνουν;

Ο ίδιος ο Κώστας Βασιλάκης δίνει την απάντηση: «Οι άνθρωποι θα αλλάξουμε συμπεριφορές και τρόπο ζωής όταν αποκτήσουμε μια νέα στάση ζωής».

Οποιαδήποτε τάση να ηθικοποιηθεί ή να ιδεολογοποιηθεί η ενασχόλησή μας με το περιβάλλον είναι επιζήμια για δύο λόγους.

Ο πρώτος λόγος είναι η σχετική επιστημονική αβεβαιότητα που επικρατεί εις ό,τι αφορά το μεγαλύτερο μέρος συγκεκριμένων ενεργειών που θα μείωναν τον κίνδυνο περιβαλλοντικών καταστροφών. Την ασάφεια αυτή επιτείνει το γεγονός ότι αγνοούμε τις μεταβολές που θα προκύψουν στο μέλλον στην εξελικτική πορεία των γενικών περιβαλλοντικών συνθηκών του πλανήτη και οι οποίες αναπόφευκτα θα προκαλέσουν ανακατατάξεις στην αξιολόγηση και την ιεράρχηση

των επιμέρους περιβαλλοντικών προβλημάτων.

Ο δεύτερος λόγος προέρχεται από τον κίνδυνο που ελλοχεύει σε οποιαδήποτε προσπάθεια ιδεολογικοποίησης κάποιων θέσεων ή ηθικολογίας γύρω από αυτές, διαδικασία που οδηγεί σε στάσεις νεοπουριτανικές αλλά και σε αυταρέσκεια, με αποτέλεσμα, αργά ή γρήγορα, τον υπεροπτικό αποκλεισμό του άλλου, που είτε φρονεί τα αντίθετα είτε αγνοεί το θέμα.

Όμως η σημερινή τουλάχιστο παγκόσμια συγκυρία δεν επιτρέπει κανέναν ηθικό, ιδεολογικό ή και πολιτιστικό διαχωρισμό. Διότι ο πλανήτης μας δεν μπορεί να σωθεί μόνον από τους ηθικά ή ιδεολογικά «καθαρούς». Η παγκόσμια περιβαλλοντική κρίση είναι τόσο οξεία, ώστε να απαιτεί την συμμετοχή Αμερικανών, Αράβων, Κινέζων και Ινδών, εξ ίσου με εκείνη των σήμερα περισσότερων ευαισθητοποιημένων Ευρωπαίων, Ιαπώνων ή Καναδών. Ούτε οι πολιτιστικοί, ούτε οι ηθικοί ούτε και οι ιδεολογικοί ανταγωνισμοί θα μας βοηθήσουν να επιτύχουμε τον στόχο μας.

Η διαπίστωση αυτή, συχνά βουβή και ανομολόγητη, εξηγεί σε κάποιο ποσοστό την γνωστή απροθυμία πολλών Ελλήνων πολιτών να μετουσιώσουν τις περιβαλλοντικές τους ανησυχίες σε πράξη. Πώς θα κάμει διαφορά στην συνολική εικόνα η προσωπική μου συμμετοχή; Πώς θα κάμει διαφορά η ενδεχόμενη συνεισφορά μιας χώρας με περίπου δέκα εκατομμύρια πληθυσμό σ' έναν πλανήτη έξι δισεκατομμυρίων;

Η στάση αυτή, κατ' αρχήν λογικοφανής, αποτελεί όμως μια ξεκάθαρη προδοσία της ελληνικής πολιτιστικής παράδοσης. Γι' αυτόν τον λόγο άλλωστε είναι ιδιαίτερα σοβαρό ότι ενώ, κατά τα αποτελέσματα της δημοσκόπησης του 2005, οι νεότερες ηλικίες δείχνουν αυξημένο ενδιαφέρον για τα περιβαλλοντικά ζητήματα, εκφράζουν όμως επίσης μικρότερο ενδιαφέρον για την πολιτιστική κληρονομιά, σε σχέση με τις μεγαλύτερες ηλικίες που την θαυμάζουν μεν στα λόγια πλην όμως σπάνια της παραστάθηκαν στην

“Η παγκόσμια περιβαλλοντική κρίση είναι τόσο οξεία, ώστε να απαιτεί την συμμετοχή Αμερικανών, Αράβων, Κινέζων και Ινδών, εξ ίσου με εκείνη των σήμερα περισσότερων ευαισθητοποιημένων Ευρωπαίων, Ιαπώνων ή Καναδών.”

Συνέχεια από την προηγούμενη σελίδα

πράξη όταν κινδύνευε, και σπάνια της παραστέκονται όταν εξακολουθεί να κινδυνεύει. Κοινό στοιχείο τόσο της αρχαίας ελληνικής στάσης ζωής όσο και της ορθόδοξης παράδοσης ήταν και είναι μία ενασχόληση με τους εκάστοτε ισχύοντες κανόνες της ηθικής μικρότερη σχετικά από αυτή που έδειχναν άλλοι σημαντικοί πολιτισμοί της εποχής τους. Στην θέση της ηθικολογίας οι πολιτισμοί αυτοί προέτασαν τον υπαρξιακό αγώνα για ό,τι εθεωρείτο ότι είχε τη μεγαλύτερη αξία για τον άνθρωπο.

Η σημερινή μας χρεωκοπία σε πολλές εκφάνσεις της εθνικής ζωής σχετίζεται με την αποξένωσή μας απ' αυτόν τον κεντρικό κορμό της πολιτιστικής μας κληρονομιάς. Η αντίδραση των περισσότερων Ελλήνων στα προβλήματα της ελληνικής πολιτείας και κοινωνίας χαρακτηρίζεται από μια αποστασιοποίηση από το κοινωνικό σύνολο, και αντίθετα από μια στροφή σε μια ατομικιστική και ωφελιμιστική ενασχόληση με κέντρο εμάς τους ίδιους και τις οικογένειές μας. Δεν απαιτείται όμως παρά ελάχιστη γνώση της ιστορίας του πολιτισμού ώστε να πεισθεί κανείς ότι ουδέποτε το περιορισμένο του μεγέθους στάθηκε εμπόδιο στο εύρος της επιρροής της. Όταν μια παράδοση εμπνέεται από ακεραιότητα και αλήθεια, άλλοι άνθρωποι αργά ή γρήγορα θα επηρεασθούν και θα την ακολουθήσουν. Ούτε η εξωτερική κευση πράξεων, δηλαδή η ηθική, είναι εκείνη που συγκινεί περισσότερο τους ανθρώπους, ούτε η εξωτερική κευση λόγων, δηλαδή η ιδεολογία, αλλά η βιωμένη μαρτυρία μιας υπαρξιακής αλήθειας.

Έτσι ήταν πάντα. Έτσι παραμένει και σήμερα, με τη διαφορά ότι οι προκλήσεις για το σύνολο της ανθρωπότητας είναι πολύ πιο πιεστικές. Η συνεισφορά του κάθε λαού στην επίλυση των προβλημάτων θα εξαρτηθεί τόσο από την πολιτιστική του παράδοση όσο και από τη δυνατότητά του να αντλήσει ακόμη και σήμερα κάτι πολύτιμο από την παράδοση αυτή, που

να συνεισφέρει στον παγκόσμιο προβληματισμό της εποχής μας.

Έτσι λοιπόν, η πρόκληση για όλους μας δεν είναι να δικαιολογηθούμε ηθικά ή ιδεολογικά διότι εφαρμόζουμε ή δεν εφαρμόζουμε κάποια συγκεκριμένη δράση. Άλλωστε πολλές συγκεκριμένες βεβαιότητες, ακόμα και περιβαλλοντικές, θα καταπέσουν μέσα στην δίνη των πυκνών και εν πολλοίς απρόσμενων εξελίξεων των επομένων δεκαετιών. Σταθερό σημείο θα αποτελέσει μόνον η αδήριτη ανάγκη μίας νέας και πιο αkéραιας, μη ωφελιμιστικής στάσης ζωής. Αυτή θα συνδυάζει αποστροφή του καταναλωτισμού ως αυτοσκοπού, με την αποφυγή της ηθικολογίας και της ιδεολο-

γοποίησης. Η αντιμετώπιση των τεραστίων προβλημάτων που ήδη εμφανίζονται, έστω με ηπιότερη προς το παρόν μορφή, απαιτούν ένα πνεύμα ευρύ και ανοιχτό σε διάλογο, με μια δυνατότητα ταχείας προσαρμογής σε εξελισσόμενες περιστάσεις και επιστημονικές εξελίξεις, αλλά επίσης μια βαθειά ριζωμένη εκτίμηση εκείνων των αξιών στην φύση και τον πολιτισμό που έχουν μόνιμη αξία για όλους τους ανθρώπους και που θα πρέπει να προστατευθούν. Μόνο μέσα από μία τέτοια στάση ζωής θα μπορούμε να κρίνουμε τα διλήμματα που ήδη τίθενται και θα τίθενται με συνεχώς μεταβαλλόμενο αλλά σίγουρα εντονότερο τρόπο, κατά τις επόμενες δεκαετίες.

Παλαιστίνιοι και Ισραηλινοί ανταμώνουν στην ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ

Το 1ο Διεπιστημονικό Σεμινάριο του Ευρωμεσογειακού Προγράμματος «Βυζάντιο και πρώιμο Ισλάμ» πραγματοποιήθηκε από τις 6 μέχρι τις 10 Φεβρουαρίου 2006 στα γραφεία της ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ.

Ξεπερνώντας σύνορα, θρησκείες και τις έντονες διαφορές που χωρίζουν λαούς και κράτη 15 Παλαιστίνιοι, 19 Ισραηλινοί και 12 Κύπριοι ειδικοί στον κλάδο της προστασίας, συντήρησης και ανάδειξης της πολιτιστικής κληρονομιάς συναντήθηκαν προκειμένου να ενημερωθούν για τις σύγχρονες μεθόδους σημασιολόγησης και καταγραφής των μνημείων του Βυζαντίου και του πρώιμου Ισλάμ. Συζήτησαν, επίσης, για τις δυσκολίες που αντιμετωπίζουν στις σημερινές πολιτικές συνθήκες που χαρακτηρίζουν την περιοχή της Ανατολικής Μεσογείου.

Την Πέμπτη, 9 Φεβρουαρίου, δόθηκε συνέντευξη τύπου για την πορεία του Προγράμματος. Την παρακολούθησαν αντιπρόσωποι από τις Πρεσβείες του Ισραήλ και της Κύπρου και δημοσιογράφοι από τον αραβικό κόσμο. Αξίζει να αναφερθούν στο σημείο αυτό τα λόγια του Οσάμα Χαμντάν, συντονιστή της Παλαιστινιακής Αρχής, που

αναδεικνύουν την τεράστια σημασία του Προγράμματος: «Δεν είχαμε καμιά επικοινωνία με τους Ισραηλινούς παρά μόνο στα στρατιωτικά φυλάκια ελέγχου. Είναι η πρώτη φορά που συνεργαζόμαστε απευθείας, δυστυχώς έξω από την πατρίδα μας, αλλά οι Έλληνες σύνδελφοι μας δίνουν κουράγιο και αυτό μας δίνει ελπίδα για το μέλλον». Στους ίδιους τόνους κινήθηκε και ο Γιάκομπ Σάφερ, εκπρόσωπος της Ισραηλινής Αρχής Αρχαιοτήτων, δηλώνοντας ότι ο πολιτισμός και οι αρχαιότητες μαζί με την ψυχολογία των Ελλήνων είναι μια θαυμάσια και γερή βάση για το μέλλον.

Στο σεμινάριο παραβρέθηκε και παρακολούθησε εκπρόσωπος της Αρχιτεκτονικής Σχολής του Middle East Technical University της Άγκυρας, φορέας ο οποίος συμφώνησε να συμμετάσχει σαν εταίρος στο Πρόγραμμα. Με την είσοδο της Τουρκίας το Πρόγραμμα αποκτά πιο ολοκληρωμένη προοπτική για την προώθηση της συνεργασίας στην Ευρωμεσογειακή ζώνη στα πλαίσια της Διακήρυξης της Βαρκελώνης.

Βασίλης Κονιόρδος

Ποιό μέλλον για τα νησιά του Αιγαίου;

Η αλλαγή του τρόπου ζωής και των οικονομικών δραστηριοτήτων στα νησιά επηρεάζει και τις χρήσεις γης. Η γεωργική καλλιέργεια δεν είναι πια η αποδοτικότερη δραστηριότητα στα νησιά. Πεζούλες και αγροτικές εγκαταστάσεις (στέρνες, κανάλια άρδευσης, μάντρες (Λήμνος) ή κελάκια (Σέριφος), ή θεμωνιές (Σίφνος) δηλαδή μικρά αγροτικά κτίσματα για ζώα ή ανθρώπους που χρησιμοποιούνται συνεχόμενα από την προϊστορία, την αρχαιότητα ή τον μεσαίωνα, σήμερα "δεν έχουν λόγο ύπαρξης".

Από αυτά, οι πεζούλες, είναι το πιο απλό αλλά ταυτόχρονα και το πιο σημαντικό και χαρακτηριστικό έργο ανθρώπων στο Αιγαίο. Οι πεζούλες που χρειάζονται συντήρηση μία φορά κάθε γενιά είναι από το 1960 ασυντήρητες! Έτσι ένα κομμάτι του πολιτισμού του Αιγαίου μετά από χιλιετίες συνέχειας, χάνεται οριστικά στη γενιά μας.

Πώς να πεισθεί ο κάτοικος των νησιών να επενδύσει χρόνο και χρήμα στη συντήρησή τους; και τι πόρους να βρει η πολιτεία ή η τοπική αυτοδιοίκηση για να τις σώσει;

Όμως οι πεζούλες, κρατάνε το περισσότερο χώμα, όπου φύονται τα δέντρα και τα συχνά σπάνια φυτά που πλημμυρίζουν τα νησιά την άνοιξη, θρέφοντας και φιλοξενώντας σπάνια πανίδα.

Οι πεζούλες χρειάζονται συντήρηση κάθε γενιά και είναι από το 1960 ασυντήρητες...

Οι πεζούλες κρατάνε το νερό της βροχής από το να χαθεί στη θάλασσα, αλλά και προστατεύουν τα μονοπάτια. Όλα αυτά χάνονται μαζί με τις πεζούλες.

Όπως μου είπε ο κ. Γιάννης από το Κάστρο, Σίφνου «κάθε φορά που βρέχει στην Σίφνο, η θάλασσα γίνεται καφέ». Οι επιστήμονες πιστεύουν ότι γρήγορα στα νησιά του Αιγαίου θα γίνει έκδηλο το φαινόμενο της ερημοποίησης, με σημαντικές επιπτώσεις για την καθημερινή ζωή των κατοίκων τους. Δεν είναι όμως μόνο ότι αν δε συντηρήσεις «τα παλιά» θα χαθούν ή θα γίνει έρημος το νησί. Είναι και ότι αν «φυτέψεις τσιμέντο» έχεις πολύ μεγάλο άμεσο οικονομικό όφελος. Δέκα εργαζόμενους απασχολεί το καρνάγιο της Πάτμου. Οι Πατινιώτες ιδιοκτήτες του δυσκολεύονται να αγορά-

σουν γη για να κτίσουν δικό τους σπίτι στο νησί. Αντίθετα, νεόκτιστο που αλλοιώνει ένα μοναδικό τοπίο απέναντι από τη Χώρα Πάτμου πουλιέται για 900.000 €. Και αν η Πάτμος θεωρείται ειδική περίπτωση, στη Σέριφο, εξοχικές κατοικίες σε επίσης μοναδικά τοπία, πωλούνται για 4-5.000 € το τετραγωνικό.

Τι να σταθεί εμπόδιο στην αστικοποίηση του τοπίου;

Μήπως είναι απλά ένα χαρακτηριστικό της ανθρώπινης ιστορίας. «Τα πάντα ρει», έλεγε ο Ηράκλειτος. Μήπως οι αλλαγές αυτές είναι φυσιολογικές και εμείς που αντιστεκόμαστε είμαστε συντηρητικοί, ξεπερασμένοι, ρομαντικοί; Ο κ. Σηφουνάκης, πρώην υπουργός Αιγαίου, έλαβε μέτρα για την προστασία του τοπίου και της φυσιογνωμίας του Αιγαίου, συ-

μπεριλαμβανομένων των νησιών της εκλογικής του περιφέρειας, Λήμνου και της Μυτιλήνης. Οι κάτοικοι διαμαρτυρήθηκαν ότι τα μέτρα

είναι υπερβολικά. Ο κ. Σηφουνάκης όμως δεν έχασε ψήφους και βγήκε πάλι πρώτος στις προτιμήσεις των ψηφοφόρων! Παράδοξο; Ο ίδιος μου είχε πει πως αυτό συνέβη γιατί τελικά οι κάτοικοι καταλαβαίνουν ότι η αλόγιστη δόμηση είναι μια ηθική παρανομία απέναντι στην φυσιογνωμία των νησιών. Το μήνυμα όμως δε φαίνεται να έχει ληφθεί από πολλούς πολιτικούς. Στο βωμό του ανύπαρκτου πολιτικού οφέλους βιότοποι, δάση, παραδοσιακοί οικισμοί, μνημεία και παραλίες μένουν απροστάτευτα.

Δεν λείπουν οι φωνές διαμαρτυρίας. Ορισμένοι κάτοικοι λένε ότι

ΑΡΧΕΙΟ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ

Πόσες Μυκόνους αντέχει το Αιγαίο;

είναι εύκολο να διαμαρτύρεσαι όταν ζεις στις ανέσεις της πόλης και δεν χρειάζεσαι να αντιμετωπίσεις κάθε χειμώνα την ερήμωση των νησιών. Νησιά που το χειμώνα δεν έχουν ένα κινηματογράφο, αλλά και ένα καφέ ή εστιατόριο ανοικτό, όπου ελπίζεις να μην είσαι άτυχος και αρρωστήσεις σοβαρά εν μέσω κακοκαιρίας και δεν μπορείς να μεταφερθείς σε κάποιο μεγάλο νοσοκομείο. Οι νησιώτες που κάθε μέρα βλέπουν την τηλεόραση να προβάλλει ένα αστικό τρόπο ζωής, ζουν σε μέρη που προσφέρουν καθαρό αέρα και πανέμορφα ακόμη τοπία, αλλά όχι τη ζωή που απαιτούν τα σύγχρονα καταναλωτικά πρότυπα.

Η λέξη κλειδί είναι η ανάπτυξη. Όποιος σήμερα προσπαθεί να προστατεύσει τα μνημεία τον φυσικό πλούτο και τα τοπία των νησιών αντιμετωπίζεται συχνά ως εχθρός της ανάπτυξης. Ανάπτυξη = Μύκονος στο μυαλό των περισσότερων νησιωτών. Αλήθεια, γιατί ο τουρισμός στην Ελλάδα φθίνει; Γιατί οι ξένοι σταδιακά εγκαταλείπουν τα νησιά, που ζουν πλέον περισσότερο από τον εσωτερικό τουρισμό; Και τι θα γίνει τώρα που οι οικονομικές δυνατότητες των ελ-

λήνων μειώνονται χρονιά με τη χρονιά;

Η απάντηση της πολιτείας είναι ότι είμαστε πια ακριβοί! Γιατί όμως δεν είναι ακριβή η Ιταλία και η Ισπανία;

Το Αιγαίο είναι χειροποίητο. Δεν υπάρχει εκατοστό γης, βράχος, χώμα που να μη μαρτυρεί την ανθρώπινη παρουσία εδώ και αιώνες. Που να μην είναι σμιλεμένο από ανθρώπινο χέρι.

Τώρα που φυτεύουμε μεζονέτες παντού, που τα νησιά γεμίζουν με άσπρες πισιλιές, όπως είπε ένα παιδί, για ποιο λόγο να συνεχίσουν να έρχονται οι τουρίστες; Αν συνεχίσουμε να κτίζουμε τα μοναδικά τοπία του Αιγαίου, ποιές οικονομικές προοπτικές θα προσφέρουν τα νησιά στην ερχόμενη γενιά;

Ναι, η ανάπτυξη είναι η λύση για το Αιγαίο! Αλλά μια ανάπτυξη που θα επιτρέψει τόσο σε αυτή τη γενιά όσο και στα παιδιά της να ζουν και να ευημερούν στα νησιά!

Σκοπός αυτού του κειμένου είναι ο προβληματισμός. Αν δεν συμφωνήσουμε όλοι ότι υπάρχει πρόβλημα, τι νόημα έχουν οι λύσεις;

Οι μαθητές της Σίφνου και της Σερίφου έχουν πάρει ήδη θέση.

“Χάνεται ο σεβασμός για το νησί. Γίνεται σιγά σιγά πόλη. Κτίζονται συνέχεια νέες οικοδομές χωρίς να σκέφτεται κανείς ότι καταστρέφεται το περιβάλλον. Να κτίζεται μόνο ορισμένος αριθμός σπιτιών και μερικά σημεία να μη κτίζονται”, λέει με μεγαλύτερη ευστοχία από χωροτάκτη η Καλλιόπη

ΒΡΑΒΕΙΑ EUROPA NOSTRA

Η ΑΡΚΑΔΙΚΗ ΠΥΛΗ ΚΑΙ ΤΟ ΤΕΙΧΟΣ ΤΗΣ ΑΡΧΑΙΑΣ ΜΕΣΣΗΝΗΣ

Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ χαιρετίζει την επάξια βράβευση, για το 2005, της αναστήλωσης του τείχους και της αρκαδικής πύλης της αρχαίας Μεσσήνης στο νομό Μεσσηνίας, ύστερα από πρόταση της ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ, με Δίπλωμα από την Ευρωπαϊκή Ένωση και την Europa Nostra. Η εκδήλωση βράβευσης θα πραγματοποιηθεί στις 27 Ιουνίου 2006 στο Palacio de El Pardo στη Μαδρίτη.

ΦΩΤΟ: Ε. ΧΑΪΤΑ

Τείχος της αρχαίας Μεσσήνης

Το τιμητικό δίπλωμα δόθηκε για το επιβλητικό αναστηλωτικό έργο που επιτέλεστηκε στην αρκαδική πύλη και σε τμήμα του τείχους της αρχαίας πόλης, τα οποία χρονολογούνται στους ελληνιστικούς χρόνους αμέσως μετά από την μεγάλη νίκη του Επαμεινώνδα ενάντια στους Σπαρτιάτες το 371. Η μελέτη και η επίβλεψη της αναστήλωσης έγιναν από την αρχιτέκτονα κυρία Ελένη Άννα Χλέπα με συνεργάτη τον πολιτικό μηχανικό κύριο Κωνσταντίνο Παπαντωνόπουλο. Διευθυντής και υπεύθυνος της ανασκαφής του αρχαιολογικού χώρου της αρχαίας Μεσσήνης είναι ο καθηγητής κύριος Πέτρος Θέμελης. Η χρηματοδότηση του έργου έγινε από το Γ' ΚΠΣ και η διαχείριση των κονδυλίων έγινε από την Αρχαιολογική Εταιρεία.

Προγραμματίζεται εκδήλωση στο χώρο της Μεσσήνης σε συνεργασία με τους αρμόδιους φορείς.

Με ιδιαίτερη ικανοποίηση επίσης πληροφορηθήκαμε ότι το πρώτο βραβείο σε ευρωπαϊκό επίπεδο απονεμήθηκε στην Κύπρο για την αναστήλωση των Οθωμανικών Λουτρών στην Λευκωσία.

Μπουπουρή, μαθήτρια της τρίτης τάξης του γυμνασίου Σίφνου. Οι απαντήσεις και των υπόλοιπων μαθητών μαζί με τις αντίστοιχες φωτογραφίες τους παρουσιάστηκαν στην έκθεση φωτογραφίας «το Αιγαίο μέσα από τα μάτια των παιδιών του» από τις 22 Μαρτίου έως τις 15 Απριλίου 2006 στο κτί-

ριο της ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ. Δείτε τις και εσείς στην ιστοσελίδα του προγράμματος: www.diktioaigaiou.gr. Εσείς τι πιστεύεται; Υπάρχει πρόβλημα;

Κρίτωνα Αρσένης
Υπεύθυνος Προγράμματος της ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ για την Αειφόρο Ανάπτυξη στο Αιγαίο

Τα αρχοντικά της Σιάτιστας καταρρέουν

ΦΩΤΟ: Γ. ΚΑΡΡΑ

ΦΩΤΟ: Γ. ΚΑΡΡΑ

Επάνω: Αρχοντικό Αλεξίου.

Κάτω: Εσωτερικό αρχοντικού Νερατζόπουλου.

Αν καταρρεύσουν δεν ξαναγίνονται...

«Το αρχοντικό μου καταρρέει, όπως σχεδόν όλα στη Σιάτιστα» λέει αναστενάζοντας η κυρία Αντιγόνη Αλεξίου αναπολώντας παλαιότερα χρόνια, τότε που το Αρχοντικό Αλεξίου με τη - χαρακτηριστική των σπιτιών της μικρής αυτής πόλης - λεπτομερή, ποικιλόχρωμη διακόσμηση των ταβανιών, στέγαζε τους εμπόρους παππούδες και προπαππούδες της. Αυτό το κονάκι επέλεξαν για επιτελείο τους και οι εκάστοτε ηγέτες των στρατιωτικών μονάδων που είχαν βρεθεί στη Σιάτιστα. «Το σπίτι

μου μετετράπη σε βάση του κόκκινου στρατού στα ζόρικα χρόνια του εμφυλίου» συνεχίζει η κυρία Αλεξίου.

Η Σιάτιστα της ορεινής Δυτικής Μακεδονίας πλούτισε κατά τη διάρκεια της Τουρκοκρατίας όταν οι κάτοικοί της εμπορεύονταν ποικίλα προϊόντα, μεταξύ αυτών και γούνες, με την Αυτοκρατορία της Αυστροουγγαρίας, τη Βενετία και τη Ρωσία. Για λόγους οικονομικής ασφάλειας και κοινωνικής επιβολής οι έμποροι της πόλης επενδύανε τον πλούτο τους στα αρχοντικά τους. Σήμερα διασώζονται σχεδόν 60 αρχοντικά, μεταξύ αυτών το επιβλητικό Αρχοντικό Μαλιόγκα του 1725 και το Αρχοντικό Νερανζοπούλου του 1754. Η επιγραφή πάνω από την θύρα του Αρχοντικού Αλεξίου διαβάζει: «Ο παρών οίκος εκτήσθη δια δαπάναις του Κωνσταντίνου Αλεξίου γέννημα και θρέμμα της πόλεως Σιατίστης και δια χειρός του Μιχαήλ εκ κόμεως Λούβρου εν έτη 1760 Ιουλίου 10».

Με την κρίση του εμπορίου της γούνας που μέχρι προσφάτως πρόσφερε εργασία στο 80% του οικονομικά ενεργού πληθυσμού, οι Σιατιστιανοί όλο και περισσότερο ευελπιστούν πως ο τουρισμός θα καλύψει το οικονομικό κενό. Για να ανθίσει όμως ο τουρισμός πρέπει η πόλη αυτή να τονίσει το συγκρι-

τικό της πλεονέκτημα: πρέπει δηλαδή να αναστηλωθούν τα αρχοντικά της πόλης που σήμερα καταρρέουν.

«Μα πώς να σώσουμε το Αρχοντικό μας, χωρίς τους αναγκαίους πόρους;» αναρωτιέται η κυρία Αλεξίου, «αφού μέχρι και τα Αρχοντικά που ανήκουν στο Υπουργείο Πολιτισμού δεν έχουν αναστηλωθεί». Ο Αναστάσιος Δάρδας, Διδάκτορας του Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης και Περιφερειακός Διευθυντής Εκπαίδευσης επιβεβαιώνει: «μόλις θίγεται το χρηματικό εκεί όλα σταματάνε. Πολλά κτίρια χρήζουν άμεσης προστασίας αλλά οι κάτοικοι δεν γνωρίζουν πού μπορούν να απευθυνθούν για βοήθεια. Δεν υπάρχει καμία ενημέρωσή!» Όπως είναι ολοφάνερο από την περίπτωση της Σιάτιστας, η αναστήλωση παλαιών σπιτιών προσφέρει μακροχρόνια οικονομικά οφέλη σε μια ολόκληρη περιοχή. Δεν είναι καιρός λοιπόν το Υπουργείο Οικονομικών να ακολουθήσει το παράδειγμα των άλλων ευρωπαϊκών κρατών και να θεσμοθετήσει συγκεκριμένες φοροαπαλλαγές και επιδοτήσεις για όσους αναστηλώνουν τα παλαιά τους σπίτια και αρχοντικά, συνεισφέροντας με αυτόν τον τρόπο στην ευμάρεια της Σιάτιστας και ασφαλώς άλλων πόλεων και χωριών ανά την Ελλάδα;

Γ. Καρράς

Αλλαγές χρήσης γης στην Πλάκα

Αναβλήθηκε για λίγους μήνες η συζήτηση της προσφυγής της Επιτροπής Πρωτοβουλίας Κατοίκων Πλάκας εναντίον μιας κατά παρέκκλιση αλλαγής χρήσης γης στην Πλάκα. Επειδή κάποιοι κάτοικοι της περιοχής έχουν εκφραστεί εναντίον της προσφυγής, η Επιτροπή Πρωτοβουλίας Κατοίκων Πλάκας απάντησε με ένα πλήρες σχόλιο στα «Πλακιώτικα Νέα». Εδώ για λόγους χώρου αναδημοσιεύουμε τμήμα του άρθρου αυτού.

Θεμέλιος λίθος για τη διάσωση του παραδοσιακού και οικιστικού χαρακτήρα της Πλάκας είναι ο αυστηρός καθορισμός των χρήσεων γης. Αυτό κατέστη σαφές στις μελέτες διακεκριμένων επιστημόνων και αποτελεί την βάση του Προεδρικού Διατάγματος για την Πλάκα. Είναι αυτό που εξασφαλίζει τους κατοίκους και διαφυλάσσει τις περιουσίες τους, είναι αυτό που επιτρέπει στις εμπορικές χρήσεις και τις επενδύσεις χωρίς την ανασφάλεια των ανατροπών και της ασυδοσίας. Ο αυστηρός καθορισμός των χρήσεων γης αποτέλεσε την αιτία για την ενδυνάμωση της κατοικίας αλλά και των εμπορικών χρήσεων. Λόγω αυτού η Πλάκα έγινε η καλύτερη γειτονιά της Αθήνας και οι κάτοικοι αυξάνονται συνεχώς. Είναι άνθρωποι διαφορετικών εισοδημάτων και κυρίως νέοι. Λόγω αυτού αυξήθηκαν τα εμπορικά καταστήματα και γέμισαν με πελάτες οι ταβέρνες. Όσοι εκ των κατοίκων ασχολήθηκαν με τα κοινά κατάλαβαν την σημασία των καθορισμένων αυτών χρήσεων γης και έθεσαν σε πρώτη προτεραιότητα την με κάθε θυσία διαφύλαξή τους, ως απαραίτητη προϋπόθεση για την διατήρηση

του παραδοσιακού και οικιστικού χαρακτήρα της Πλάκας.

Οι χρήσεις γης καθορίζονται σαφώς στο Προεδρικό Διάταγμα για την Πλάκα, όπου αναφέρεται, για κάθε δρόμο χωριστά, πού μπορούν να ιδρυθούν νέα καταστήματα και το είδος αυτών των καταστημάτων. Στους κεντρικούς δρόμους επιτρέπονται τα εμπορικά καταστήματα. Σε κάποιους δρόμους επιτρέπεται η ίδρυση καταστημάτων υγειονομικού ενδιαφέροντος όπως ταβέρνες, καφενεία κ.λπ. Σε πολλούς δρόμους επιτρέπεται η λειτουργία καταστημάτων που βοηθούν τη γειτονιά, όπως πρατήρια άρτου, γαλακτοπωλεία, φαρμακεία κ.λπ. Αυτό έγινε με γνώμονα τη διατήρηση και προστασία του μικτού οικιστικού και εμπορικού χαρακτήρα της γειτονιάς.

Αφού όλα είναι καθορισμένα σαφώς τότε γιατί ανησυχούμε;

Στον Γενικό Οικοδομικό Κανονισμό (ΓΟΚ) υπάρχει στα πλαίσια της προστασίας του περιβάλλοντος διάταξη που επιτρέπει στον Υπουργό ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε. την κατά παρέκκλιση αλλαγή των χρήσεων γης, έτσι ώστε να δοθεί περισσότερη προστασία σε περιοχές όπου οι ισχύουσες διατάξεις δεν είναι επαρκείς. Το παραθυράκι αυτό του ΓΟΚ χρησιμοποιήθηκε πολλές φορές στη

δεκαετία του 1990 για να δοθούν κατά παρέκκλιση χρήσεις για μουσεία, πολιτιστικά κέντρα κ.λπ. Αυτό προκάλεσε την αντίδραση μερίδας των κατοίκων αλλά, τέλος πάντων, ήταν για το καλό του πολιτισμού. Αυτό όμως άνοιξε και άλλες ορέξεις και πριν καλά καλά το καταλάβουμε δόθηκαν κατά παρέκκλιση χρήσεις για καφενεία (βλέπε καφέ - μπαρ - εστιατόρια). Δηλαδή εκεί όπου το Διάταγμα προέβλεπε κατοικία ή το πολύ κατάστημα εξυπηρέτησης της γειτονιάς, άλλαζε η χρήση σε καφενείο, αναψυκτήριο κ.λπ. Αυτό δυστυχώς διαπιστώθηκε αργά για να γίνει προσφυγή στο Συμβούλιο της Επικρατείας. Όμως οι πράξεις αυτές βολέματος «ημετέρων» σε «φιλέτα» στην καρδιά της οικιστικής Πλάκας, με καταστρατήγηση μιας διάταξης του ΓΟΚ, ξεσήκωσαν θύελλα διαμαρτυριών και σχετικές επιστολές στο αρμόδιο Υπουργείο. Όσοι έχουν δίπλα τους ένα τέτοιο "παραδοσιακό καφενείο" γνωρίζουν τις συνέπειες στην ποιότητα ζωής τους και έχουμε γίνει δέκτες έντονων παραπόνων.

Διαμηνύθηκε τότε, 2000-2002, προς όλους τους αρμόδιους φορείς του ΥΠΕΧΩΔΕ η έντονη αντίθεση των κατοίκων σε τέτοιες κατά παρέκκλιση αλλαγές χρήσεων γης. Ταυτόχρονα η Επιτροπή Πρωτο-

βουλίας Κατοίκων Πλάκας, μετά από εισηγήσεις ειδικών αποφάσισε να προσφύγει στο Συμβούλιο της Επικρατείας εναντίον κάθε κατά παρέκκλιση αλλαγής χρήσης γης, και ιδιαίτερα εναντίον χρήσεων καταστημάτων υγειονομικού ενδιαφέροντος.

Η επόμενη χατρίκη παρέκκλιση έγινε το 2002, παρά την έντονη εκφρασμένη αντίθεση των κατοίκων. Το θέμα περιέπεσε εγκαίρως στην αντίληψή μας και προσφύγαμε στο Συμβούλιο της Επικρατείας, όπως θα κάνουμε και για οποιαδήποτε άλλη μελλοντική κατά παρέκκλιση χρήση σε σχέση με καταστήματα υγειονομικού ενδιαφέροντος.

Θέλουμε να τονίσουμε ότι η προσφυγή αυτή είναι εναντίον του ΥΠΕΧΩΔΕ και των ρουσφετολογικών, κατά παρέκκλιση ρυθμίσεων που αντιτίθενται στην φιλοσοφία του Διατάγματος για την Πλάκα και υποβαθμίζουν την κατοικία.

Δεν υπάρχει καμιά προσωπική αντιπαράθεση με οποιονδήποτε καταστηματούχο.

Οι φήμες που κυκλοφόρησαν περί σχεδίου κλεισίματος όλων των μαγαζιών και απολύσεων 3000 εργαζομένων έχουν διαψευστεί κατηγορηματικά και δεν είναι σοβαρές.

Οι θεσμοθετημένες χρήσεις γης αποτελούν την βάση της διατήρησης της καλής πορείας της Πλάκας και πρέπει να τις διαφυλάξουμε με κάθε μέσο. Για να παραμείνει η Πλάκα η καλύτερη γειτονιά της Αθήνας.

Επιτροπή Πρωτοβουλίας Κατοίκων Πλάκας

Ανοιχτή συζήτηση για την Πλάκα

Το Τεχνικό Επιμελητήριο Ελλάδας, η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ και η Επιτροπή Πρωτοβουλίας Κατοίκων Πλάκας συνδιοργάνωσαν στις 10 Απριλίου ανοιχτή συζήτηση στο Πολιτιστικό Κέντρο του Πανεπιστημίου Indianapolis Athens Campus (πρώην Ίδρυμα Γουλανδρή-Χορν στην Πλάκα) με θέμα «Πλάκα, Χθες-Σήμερα-Αύριο». Η αίθουσα ήταν κατάμεστη με πάνω από 200 άτομα που έδειξαν μεγάλο ενδιαφέρον για όσα συζητήθηκαν.

Τη συζήτηση συντόνισε το κ. Γιώργος Ντουινιάς, μέλος της Διοικούσας Επιτροπής της Πρωτοβουλίας Κατοίκων. Στην ανοιχτή συζήτηση μίλησαν οι:

- κ. Στέφανος Μάνος, βουλευτής, τέως Υπουργός που εισήγαγε τα πρώτα μέτρα για την προστασία της Πλάκας.
- κ. Γιάννης Καραντιδής, Γ.Γ. επί υπουργίας του αείμνηστου Αντώνη Τρίτση, που συνέχισε την εφαρμογή των μέτρων προστασίας της Πλάκας, πρώην Πρόεδρος ΕΕΑΧΑ.
- κ. Διονύσης Ζήβας, ομότιμος καθ. ΕΜΠ, υπεύθυνος της ομάδας μελέτης για την Πλάκα και μέλος της Επιτροπής Παρακολούθησης Προβλημάτων Πλάκας.
- κ. Γιάννης Μιχαήλ, μέλος της ομάδας μελέτης για την Πλάκα και της Επιτροπής Παρακολούθησης Προβλημάτων Πλάκας, πρώην βοηθός Συνηγόρου Πολίτη για πολεοδομικά

κά θέματα.

- κα Μπέτυ Βακαλοπούλου, πολεοδόμος-χωροτάκτης, ως εκπρόσωπος του ΤΕΕ και
- κ. Παναγιώτης Παρασκευόπουλος, αρχιτέκτων, ως εκπρόσωπος της Επιτροπής Πρωτοβουλίας Κατοίκων Πλάκας.

Ακολούθησαν παρεμβάσεις από κατοίκους της περιοχής, εκπρόσωπους επαγγελματιών φορέων της Πλάκας της Αστυνομίας, αρμόδιων Υπουργείων. Στο σημείο αυτό πρέπει να τονιστεί το υψηλό επίπεδο

των αρχικών τοποθετήσεων μέσα από τις οποίες έγινε γνωστή η ιστορία της προστασίας της Πλάκας και ιδιαίτερα κατανοητή η αναγκαιότητα των μέτρων που έχουν ληφθεί. Παράλληλα καταδείχθηκε ότι τα τελευταία χρόνια έχει εξασθενήσει η εφαρμογή της υπάρχουσας νομοθεσίας, ειδικά σε ό,τι αφορά στις αλλαγές χρήσεων γης με Υπουργικές Αποφάσεις, στην κυκλοφορία των αυτοκινήτων και στις καταλήψεις των κοινόχρηστων χώρων με τραπεζοκαθίσματα. Εκφράστηκε από όλους έντονα η

επιθυμία η Πλάκα να μην γίνει Ψυρρή ή Θησείο. Επίσης, τονίστηκε ότι η προστασία της μοναδικής αυτής γειτονιάς είναι υπόθεση όλων και θα πρέπει όσοι ζουν ή εργάζονται σε αυτή να τη διαφυλάξουν από τυχόν αλλοιώσεις του χαρακτήρα της ως περιοχής συνύπαρξης κατοικίας και παραδοσιακών και ποιοτικών επαγγελματιών δραστηριοτήτων. Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ θα συνεχίζει να συμβάλλει στο διάλογο για το μέλλον της Πλάκας

Δημήτρης Δημόπουλος
Διευθυντής

ΣΩΖΟΝΤΑΙ ΔΥΟ ΔΗΜΟΤΙΚΕΣ ΑΓΟΡΕΣ ΜΕ ΣΥΜΒΟΛΗ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ

Δημοτική Αγορά Χαλκίδας

Ο κίνδυνος για τη Δημοτική Αγορά της Χαλκίδας πέρασε. Σε προηγούμενο δελτίο είχε δημοσιευθεί η πρόθεση του Δήμου Χαλκίδας να κατεδαφίσει το σημαντικό κτηριακό σύνολο (που κτίστηκε το 1882 και επεκτάθηκε το 1932) και η είδηση της εξέτασης του θέματος της κήρυξης του ως διατηρητέου μνημείου από το Κεντρικό Συμβούλιο Νεωτέρων Μνημείων του ΥΠΠΟ. Το ΣΑΚ από την πρώτη στιγμή που προέκυψε το θέμα προχώρησε σε συνεχείς και αποτελεσματικές ενέργειες που συνέβαλαν στη θετική έκβαση της υπόθεσης. Την Τετάρτη 22 Μαρτίου τελικά το ΚΣ Νεωτέρων Μνημείων αποφάσισε την κήρυξη του ως διατηρητέου.

Δημοτική Αγορά Κυψέλης

Η Δημοτική Αγορά της Κυψέλης κτίστηκε επί δημαρχίας Κ. Κοτζιά το 1935, στο πλαίσιο του σχεδίου οικοδόμησης συνοικιακών αγορών για την καλύτερη εξυπηρέτηση των δημοτών και την αποσυμφόρηση της Βαρβακείου Αγοράς. Πρόκειται για κτήριο με τα χαρακτηριστικά της μορφολογίας του «μοντέρνου κινήματος» του Μεσοπολέμου. Τα καταστήματα βρίσκονται στον πρώτο και δεύτερο όροφο και

Η Δημοτική Αγορά της Χαλκίδας

PHOTO: ΑΡΧΕΙΟ ΜΟΥΣΕΙΟΥ ΜΙΝΕΑΠΟΛΙΣ

οι αποθήκες στο υπόγειο. Ο Δήμος Αθηναίων αποφάσισε στη θέση της να κατασκευάσει υπόγειο χώρο στάθμευσης και νέο μεγάλο μεγέθους κτήριο. Η απόφαση αυτή προκάλεσε την άμεση αντίδραση των τοπικών συλλόγων και άλλων φορέων. Το ΣΑΚ έλαβε θέση αμέσως υπέρ της διατήρησης του μνημείου και έστειλε επιστολή προς τη Δήμαρχο Αθηναίων κ. Ντόρα Μπακογιάννη και το ΥΠΠΟ ζητώντας τη διατήρηση και τον χαρακτηρισμό του. Το Νοέμβριο 2005 δημοσιεύθηκε στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως η απόφαση του Υφυπουργού Πολιτισμού κ. Π. Τατούλη, ύστερα από γνωμοδότηση του ΚΣ Νεωτέρων Μνημείων, για τον χαρακτηρισμό ως μνημείου της Δημοτικής Αγοράς, ανοίγοντας έτσι τον δρόμο της διατήρησής του.

Ειρήνη Γρατσιά

Αμερικανική λογοτεχνία για το περιβάλλον

Το τρίτο μέρος του κύκλου εκδηλώσεων «ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ ΚΑΙ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ» (15 Φεβρουαρίου 2006) είχε τίτλο «Machine in the Garden: Αμερικανική Λογοτεχνία για το Περιβάλλον».

Οι ομιλίες κινήθηκαν γύρω από ένα κεντρικό μοτίβο –την Αρκαδία ως ιδεώδες αλλά και ως τόπο άλωσης από την μηχανή της προόδου.

Η Δρ Γαριφαλιά Δόριζα, διδάκτωρ Αμερικανικής Λογοτεχνίας, μας συντρόφεψε σε ένα μικρό οδοιπορικό μέσα στον κήπο της Εδέμ, στα κλασσικά έργα της Αμερικανικής Λογοτεχνίας του 19ου αιώνα και των αρχών του 20ου μιλώντας για τις κυρίαρχες ιδεολογικές τάσεις που επηρέασαν την διαμόρφωση του είδους και τονίζοντας ότι τα κλασσικά αριστουργήματα της περιόδου έχουν το σπέρμα της αποσύνθεσης και του τελικού θανάτου του κήπου του Αρκαδικού ιδεώδους. Η Δρ. Πηνελόπη Μωραΐτου, διδάκτωρ Αμερικανικής Λογοτεχνίας, μας παρουσίασε το ιστορικό πλαίσιο που ευνόησε την εισβολή της μηχανής και την συντριβή του Αρκαδικού ιδεώδους από τον 19ο έως τα μέσα του 20ου αιώνα. Μέσα από το κλασσικό μυθιστόρημα του Σκοτ Φιτζέραλντ «Ο Μεγάλος Γκάτζμπι» εξήγησε πώς ο σπουδαίος Αμερικανός συγγραφέας καταγράφει την ψυχική αλλαγή-μετάλλαξη των χαρακτήρων του έργου μέσα στον κήπο με τις στάχτες. Στη συνέχεια μέσα από

το αριστούργημα του βραβευμένου με Όσκαρ Τζων Σταϊνμπεκ «Τα Σταφύλια της Οργής» έδωσε μια περιγραφή της οικολογικής καταστροφής από την υπερκαλλιέργεια της Αμερικανικής γης και ένα χρονικό της μεγαλύτερης εσωτερικής μετανάστευσης στην ιστορία των ΗΠΑ.

Ο Αλέξανδρος Παπαηλιού, σκηνοθέτης και παραγωγός ντοκιμαντέρ παρουσίασε μέρος του βραβευμένου στο Φεστιβάλ Θεσσαλονίκης έργου του «Πατρίδα είναι η παιδική ηλικία – ET IN ARCADIA EGO», μας ταξίδεψε σε χρόνια αθωότητας και μίλησε για την Αρκαδία του χθες, τον ονει-

ρεμένο χωροχρόνο που έχει πια αλωθεί από την μηχανή της ανάπτυξης και του εκσυγχρονισμού.

Ο Μιχάλης Μοδινός, περιβαλλοντολόγος, μηχανικός και συγγραφέας μίλησε για τις Αγγλόφωνες επιρροές στο μυθιστόρημά του «Χρυσή Ακτή» και τόνισε την ανάγκη του σύγχρονου ανθρώπου για φυγή από τον «πολιτισμένο» κόσμο όπου όλα έχουν αλλοτριωθεί και την επιθυμία για καθαρή μέσα από την απλότητα της ζωής και το μυστήριο του αρχέγονου έρωτα αλλά και την επώδυνη συνειδητοποίηση ότι η Αρκαδία δεν υπάρχει πια.

Δημήτρης Καλαϊτζίδης
Πρόεδρος ΣΠΕ

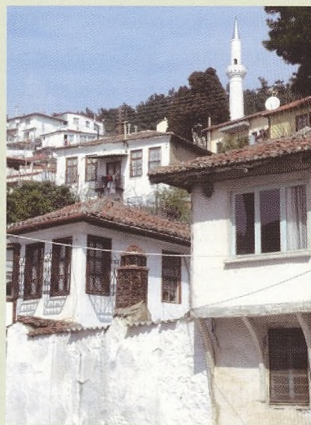
Ημερίδα
“ο Βιολογικός μου
Κήπος”

Καλωσορίζοντας την άνοιξη, η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ διοργάνωσε πρωτότυπη ημερίδα για τη φροντίδα της βεράντας και του κήπου την Τετάρτη 12 Απριλίου 2006. Ευχαριστούμε ιδιαίτερα τις κυρίες Α. Ανδρεάδη και Ν. Κουτσουδάκη για την πρωτότυπη διοργάνωση καθώς και τους ομιλητές Δρ Α. Ακουμιανόκη-Ιωαννίδου, Λέκτορα του Γεωπονικού Παν/μίου Αθηνών, Α. Μουτάφη, Γεωπόνο ΓΠΑ, ειδικευμένη στη βιολογική κηποτεχνία και Ι. Σπαντιδάκη, Γεωπόνο – Κηποτεχνητή, για τις ενδιαφέρουσες εισηγήσεις τους.

Δ' ΚΥΚΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΩΝ

«Προτεραιότητες στην ανάπτυξη της σύγχρονης ελληνικής πόλης»

Το ΣΑΚ διοργάνωσε τον Δ' Κύκλο Μαθημάτων με θέμα «Προτεραιότητες στην ανάπτυξη της σύγχρονης ελληνικής πόλης» από τις 12 Ιανουαρίου έως τις 21 Φεβρουαρίου 2006. Οι κ. Αθ. Αραβαντινός, Κ. Θεοχαρίδη, Κ. Γκάρτσος, Π. Τσακόπουλος, Α. Καρύδη, Α. Ρωμανός, Ι. Στεριώτη, Ρ. Κλουτσινιώτη, Β. Δεσποινιάδου, Γ. Μιχαήλ μίλησαν για τα προβλήματα των ελληνικών πόλεων, της Ξάνθης, της Χαλκίδας, της Τρίπολης, της Κέρκυρας, των Χανίων, του Βόλου, της Πάτρας, για τα τείχη του Ηρακλείου και τον ευρωπαϊκό και ελληνικό περιαστικό χώρο. Τον κύκλο παρακολούθησαν, ύστερα από πρόσκληση, οι αντιδήμαρχοι Χαλκίδας, εκπρόσωπος του νομάρχη Ξάν-

Παλιά πόλη της Ξάνθης

θης, ο βουλευτής Κέρκυρας κ. Γεωργιάδης και εκπρόσωποι συλλόγων των παραπάνω πόλεων. Ο κύκλος, του οποίου την επιμέλεια είχε η κ. Χάρης Καλλιγά, σημείωσε επιτυχία αφού είχε μεγάλη συμμετοχή αλλά και πολλά δημοσιεύματα γράφθηκαν στον Τύπο. Ιδιαίτερη αναφορά αξίζει να γίνει στο ολοσέλιδο αφιέρωμα της Κυριακάτικης Καθημερινής τον Φεβρουάριο 2006. Μια δεύτερη σειρά μαθημάτων στον ίδιο κύκλο προγραμματίζεται να οργανωθεί το φθινόπωρο του 2006, η οποία θα κλείσει

με ανοιχτή συζήτηση για το τόσο σοβαρό και ενδιαφέρον θέμα των προβλημάτων των ελληνικών πόλεων.

Για το ΣΑΚ, Ειρήνη Γρατσία

Μαθητές Γυμνασίου περπατούν στα γεωμυθολογικά μονοπάτια του Πηλίου

Το Συμβούλιο Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης (Σ.Π.Ε.) της ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ ανέλαβε να διαχειριστεί τη δωρεά Ν. Λυμπερίδη προς τους μαθητές του Γυμνασίου Τσαγκαράδας, στο Πήλιο. Η δωρεά δίνεται σε μαθητές της Γ' τάξης του εν λόγω γυμνασίου που διακρίνονται για την προσπάθειά τους σχετικά με το περιβάλλον και την προστασία του.

Στα πλαίσια της υποστήριξης του προγράμματος Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης που εκπονούν οι μαθητές και οι μαθήτριες της Γ' τάξης με θέμα «Τα γεωμυθολογικά μονοπάτια του Πηλίου». Ο Χάρης Κουρουζίδης, μέλος του Συμβουλίου, επισκέφτηκε το σχολείο και έκανε με τα παιδιά παιδαγωγικές δραστηριότητες σχετικές με την προστασία του περιβάλλοντος. Τα «γεωμυθολογικά μονοπάτια» είναι μέρος της καθημερινής ζωής των παιδιών αυτών αφού το σχολείο είναι χτισμένο μέσα στο δάσος και οι μαθητές για να πάνε σε αυτό ακολουθούν τα μονοπάτια τους δάσους.

Συντονίστρια της μαθητικής ομάδας στο γυμνάσιο Τσαγκαράδας είναι η καθηγήτρια ειδικών κ. Κατερίνα Βαλάχη, με την οποία, όσο και με τον καθηγητή Φυσικής κ. Θεόδωρο Μπρίζη και με την Διευθύντρια

Μαθητές από τη Γ' τάξη του Γυμνασίου Τσαγκαράδας και ο κ. Χρ. Κουρουζίδης, υπεύθυνος ΠΕ στην Ημαθία.

του σχολείου κ. Μητσοπούλου Πολυξένη ο εκπρόσωπος του Σ.Π.Ε. είχε άψογη συνεργασία. Οι μαθητές ενημερώθηκαν για τις δράσεις της ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ και του Συμβουλίου Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης και μετά ακολούθησε συζήτηση για την έννοια της αειφόρου ανάπτυξης της περιοχής. Οι μαθητές αν και δεν γνώριζαν αρχικά τι ακριβώς σημαίνει αειφόρος ανάπτυξη είχαν στην πλειονότητά τους σωστές τοποθετήσεις ως προς τον τρόπο της τουριστικής ανάπτυξης των χωριών του Πηλίου. Στη συνέχεια μοιράστηκαν στις μαθητικές ομάδες καρτέλες με θετικά και αρνητικά στοιχεία ανάπτυξης σχετικά με την περιοχή τους και τους ζητήθηκε να τα ιεραρχήσουν. Σκοπός της

εργασίας αυτής ήταν να προβληματιστούν οι μαθητές και να έρθουν σε αντιπαράθεση με την πραγματικότητα. Το μέρος αυτό ήταν και το πιο ενδιαφέρον, γιατί μέσα από την παρουσίαση των αποτελεσμάτων διερευνήθηκαν οι στάσεις και οι απόψεις των μαθητών. Τα παιδιά είναι ευαισθητοποιημένα και αντιδρούν στη στάση ορισμένων συγχωριανών τους που κόβουν το δάσος για να χτίσουν ξενοδοχεία «παραδο-

σιακού τύπου». Έκριναν θετικό το ότι δεν ασχολούνται όλα τα χωριά με τον τουρισμό, αλλά κάποια περισσότερο με τις αγροτικές ασχολίες γιατί αυτό δένει μεταξύ τους τα χωριά. Θεωρούν την συνεργασία μεταξύ των μελών των τοπικών κοινωνιών από τα πιο θετικά στοιχεία για την αειφόρο ανάπτυξη. Ταυτόχρονα θα ήθελαν και περισσότερα κέντρα νεανικής διασκέδασης. Δεν τους αρέσουν οι μεγάλες ξενοδοχειακές μονάδες γιατί αλλοιώνουν τον χαρακτήρα της περιοχής, και θα ήθελαν περισσότερες πολιτιστικές εκδηλώσεις (συναυλίες κ.λπ.).

Η επίσκεψη ήταν πολύ εποικοδομητική και έθεσε τις βάσεις για μακροπρόθεσμη συνεργασία του Σ.Π.Ε. με το Γυμνάσιο Τσαγκαράδας. Η βράβευση των καλύτερων μαθητικών εργασιών προβλέπεται να γίνει στις 17 Μαΐου 2006

Θεοχάρης Κουρουζίδης
Μέλος της Τ.Ε. Ημαθίας
και του Σ.Π.Ε.

Επισκεφτείτε την Ιστοσελίδα του Προγράμματος
για την Αειφόρο Ανάπτυξη στο Αιγαίο

www.diktioaigaiou.gr

Χρειαζόμαστε τη βοήθειά σας: Ενημερώστε μας, μοιραστείτε τις γνώσεις και τις ιδέες σας. Μιλήστε σε άλλους για την ιστοσελίδα, για να κυκλοφορήσει η γνώση στο Αιγαίο, για να ανοίξει ο διάλογος.

Το παλιό Ωδείο στην οδό Φειδίου 3 κινδυνεύει

Αντίθετα συναισθήματα, θαυμασμός και απογοήτευση, γεννιούνται κάθε φορά που περνά κανείς από την οδό Φειδίου 3 στην Αθήνα και στέκεται μπροστά στο εγκαταλειμμένο παλιό Ωδείο. Θαυμασμός για την ομορφιά και την ιστορία του και απογοήτευση για την πολύ άσχημη κατάσταση διατήρησης, αποτέλεσμα της αδιαφορίας και της εγκατάλειψης εκ μέρους των ιδιοκτητών αλλά και της χρήσης του πεζοδρομίου ως τόπου συγκέντρωσης σκουπιδιών. Τελευταία τοποθετήθηκε μεγάλος κάδος απορριμμάτων για να αποφεύγεται τουλάχιστον η δυσσομία και η κακή εικόνα.

Το κτήριο της οδού Φειδίου είναι ένα από τα σημαντικότερα ιστορικά κτήρια της Αθήνας. Κτίστηκε το 1835/36 για να χρησιμοποιηθεί αρχικά ως κατοικία του φιλέλληνα αυστριακού

πρέσβη Anton Prokesch von Osten, για να αγορασθεί και να κατοικηθεί στη συνέχεια από τον γνωστό αρχαιολόγο Ερρίκο Σλήμαν και τελικά να μετατραπεί σε Ωδείο στο οποίο φοίτησαν παγκοσμίου φήμης έλληνες, όπως η μεγάλη λυρική τραγουδός Μαρία Κάλλας και ο μουσικοσυνθέτης και μαέστρος Δημήτρης Μητρόπουλος. Η αρχιτεκτονική, η αισθητική και η ιστορική του αξία είναι αναμφισβήτητη. Το κτήριο ανήκει σήμερα στο ταμείο Συντάξεων της Εθνικής Τράπεζας αλλά κανένας φορέας δεν αναλαμβάνει την ευθύνη της αποκατάστασής του. Παρά τα άρθρα που έχουν γραφτεί στον Τύπο επισημαίνοντας την ανάγκη της άμεσης αποκατάστασής του. Ούτε όμως και το Υπουργείο Πολιτισμού έχει ενδιαφερθεί μέχρι σήμερα για ένα από τα σημαντικότερα

πρώιμα μνημεία της απελευθερωμένης Ελλάδας.

Το Συμβούλιο Αρχιτεκτονικής Κληρονομιάς της ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ, ύστερα από έκκληση του πρέσβη της Αυστρίας κ. Hebert Kroell έστειλε επιστολή στον νέο Υπουργό Πολιτισμού κ. Γιώργο

Βουλγαράκη, με την οποία ζητά την άμεση λήψη μέτρων συντήρησης και αποκατάστασης του μοναδικού αυτού κτηρίου προκειμένου να σωθεί πριν να είναι αργά.

Για το ΣΑΚ
Ειρήνη Γρατσιά

Δημιουργία ενός γεωλογικού πάρκου στην Αγία Μαρίνα Λακωνίας Προστασία απολιθωμένου δάσους

Αγαπητέ κ. Πρόεδρε,

Νότια της Νεάπολης, στην περιοχή της Αγίας Μαρίνας στη Λακωνία υπάρχει ένα φαινόμενο μοναδικό για παλαιοντολόγους και για τουρίστες, ένα απολιθωμένο δάσος ηλικίας εκατομμυρίων ετών. Η Υπουργός Παιδείας, Επιστημών και Πολιτισμού της Αυστρίας πληροφορήθηκε στη διάρκεια μιας ιδιωτικής επίσκεψης την ύπαρξη αυτού του σημαντικού μνημείου της φύσης και παρακάλεσε τον Αυστριακό Πρέσβη στην Αθήνα, Δρα. Χέρμπερτ Κρελλ, να παρέμβει στις αρμόδιες ελληνικές αρχές για την προστασία και διατήρηση αυτού του θησαυρού όσο αυτό είναι ακόμα δυνατόν.

Τον Ιούνιο του 2005 λοιπόν επισκέφτηκα μαζί με τον Διευθυντή του Τμήματος Ιστορικής Γεωλογίας και Παλαιοντολογίας του Πανεπιστημίου Αθηνών, καθ. Κ. Ευάγγελο Βελιτζέλο, και τον Δήμαρχο της Νεάπολης Γιάννη Κουσουλή, το απολιθωμένο δάσος και μπόρεσα να βεβαιωθώ προσωπικά για τη μοναδική ομορφιά του, όπως και για την καταστροφή από την οποία απειλείται. Δυστυχώς είδα ο ίδιος πως τουρίστες σε αυτό το νοτιότερο άκρο της ηπειρωτικής Ευρώπης περνούν με τα τετρακίνητα αυτοκίνητα πάνω από τα απομεινάρια του απολιθωμένου δάσους, την αξία του οποίου δεν γνωρίζουν.

Ύστερα από δική μου παράκληση η Υπουργός, κ. Γκέρερ, έστειλε προσωπικά γράμματα στον Υφυπουργό Πολιτισμού κ. Τατούλη, τον Υπουργό Αγροτικής Ανάπτυξης κ. Τσιτουρίδη (και στον διάδοχό του κ. Μπασιάκο) καθώς και στον Υπουργό Τουρισμού κ. Αβραμόπουλο με την παράκληση να μεριμνήσουν για την προστασία αυτού του φυσικού μνημείου. Ο Υπουργός Αγροτικής Ανάπτυξης μεταβίβασε το γράμμα στο ΥΠΕΧΩΔΕ, το οποίο τον Σεπτέμβριο του 2005 απάντησε ότι θα υποστηρίξει τη δημιουργία ενός γεωλογικού πάρκου στην Αγία Μαρίνα σε συνεργασία με ενδιαφερόμενους τοπικούς φορείς. Η παρακολούθηση αυτού του επιχειρήματος μέχρι την υλοποίηση του είναι αναγκαία για να εξασφαλιστεί η επιτυχία.

Χέρμπερτ Κρελλ, Πρέσβης της Αυστρίας

Το Ωδείο σήμερα

ΦΩΤΟ: ΑΡΧΕΙΟ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ ΣΑΚ

Επιμορφωτικό Σεμινάριο με θέμα την Οδηγία-Πλαίσιο για τα νερά

Τη Δευτέρα 27 Φεβρουαρίου 2006 η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ συνδιοργάνωσε με το Ευρωπαϊκό Γραφείο Περιβάλλοντος (European Environmental Bureau -EEB) επιμορφωτικό σεμινάριο (capacity building Workshop), με θέμα «Πρόοδος και προβλήματα στην εφαρμογή της Οδηγίας 2000/60/ΕΚ για τα νερά». Στόχος του σεμιναρίου ήταν αφενός η πληροφόρηση όλων των εμπλεκόμενων φορέων για το θεσμικό πλαίσιο που διαμορφώνει η εν λόγω Οδηγία της ΕΕ και αφετέρου η αποτίμηση της μέχρι τώρα προόδου αλλά και των προβλημάτων που έχουν ανακύψει στην εφαρμογή της Οδηγίας στην Ελλάδα.

Στο πρώτο μέρος του σεμιναρίου η εκπρόσωπος του EEB κυρία Regina Schneider παρουσίασε το έργο του EEB και το σημαντικό ρόλο που διαδραματίζει στο συντονισμό των ΜΚΠΟ για τη διαμόρφωση της περιβαλλοντικής πολιτικής στην ΕΕ. Παράλληλα, ανέφερε τις πιο σημαντικές Οδηγίες της ΕΕ για το περιβάλλον και πώς μπορούν οι ΜΚΠΟ να συνεισφέρουν στην υλοποίησή τους. Στη συνέχεια διακεκριμένοι ειδικοί από την Ελλάδα και το εξωτερικό (EEB, ΥΠΕΧΩΔΕ-Τμήμα νερών, WWF Ελλάς, Μεσογειακό Γραφείο Περιβάλλοντος, ΕΜΠ, Γεωπονικό Πανεπιστήμιο,

Τεχνική Εταιρεία ENM ΕΠΕ) παρουσίασαν τις αλλαγές που επιφέρει η Οδηγία-Πλαίσιο για τα νερά στη διαχείριση των υδατικών πόρων και προέβησαν σε λεπτομερή ανάλυση της κατάστασης στη χώρα μας. Στην εκδήλωση συμμετείχαν και εκπρόσωποι των άμεσα εμπλε-

κόμενων φορέων (ΕΥΔΑΠ, ΠΑΣΕΓΕΣ, Περιβαλλοντικές Οργανώσεις κ.ά.).

Συμπερασματικά, το σεμινάριο απέδειξε ότι η εφαρμογή της Οδηγίας στην Ελλάδα βρίσκεται αυτή τη στιγμή σε εμβρυακό στάδιο, ωστόσο φορείς κυβερνητικοί και μη προωθούν

την εφαρμογή της Οδηγίας. Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ από την πλευρά της συμμετέχει σε αυτή την προσπάθεια και η εφαρμογή της Οδηγίας αποτελεί έναν από τους βασικούς της στόχους. Στο πλαίσιο αυτό, επίσης, προγραμματίστηκε για τους μήνες Μάρτιο και Απρίλιο σειρά πέντε διαλέξεων για την ορθολογική διαχείριση των υδατικών πόρων της χώρας μας.

Για το ΣΦΥΠ
Ανδρέας Βλαμάκης

SOS για την πανέμορφη Πέτρα στην Πάτμο

Ένα από τα πιο όμορφα τοπία της Ελλάδας, η γνωστή στους περισσότερους από εσάς Πέτρα στο Γροίκο της Πάτμου, βρίσκεται σε άμεσο κίνδυνο.

Η ευρύτερη, πέριξ του βράχου της Καλλικατσούς, περιοχή είναι χαρακτηρισμένη ως Ζώνη απολύτου προστασίας Α6 σύμφωνα με το ΦΕΚ 239/30-3-1995 ως χώρος στον οποίο βρίσκονται λείψανα αρχαιοτήτων προϊστορικών, κλασικών και χριστιανικών χρόνων. Η δε περιοχή της λιμνοθάλασσας είναι χαρακτηρισμένη ως Βιότοπος σύμφωνα με το ΦΕΚ 621/1-8-2001 (Διάταγμα για τον καθορισμό Ζωνών Οικιστικού Ελέγχου στην Νήσο Πάτμο)

Σε αυτή την απείρου κάλους παραλία της Πάτμου, η Δημοτική Αρχή εντελώς αυθαίρετα προχώρησε στη παροχή ηλεκτρικού ρεύματος από τη ΔΕΗ με την τοποθέτηση πλήθους στηλών και εναέριας καλωδίωσης. Σκοπός του είναι η ηλεκτροδότηση της παραλίας προκειμένου να κατασκευαστεί εκεί καντίνα για την εξυπηρέτηση των λουομένων. Η άμεσως επόμενη κίνηση είναι η φωταγωγή της Πέτρας, κάτι που έρχεται σε αντίφαση με την ιδιότητα της περιοχής ως υδροβιότοπος.

Δεν χρειάζεται πολλή φαντασία για να καταλάβει κανείς τον βιασμό που επιχειρείται κατά του μαγευ-

Η παράνομη ηλεκτροδότηση της Πέτρας

τικού αυτού τοπίου ούτε είναι δύσκολο να φανταστεί την επικείμενη και ανεξέλεγκτη αλλοίωση που θα ακολουθήσει αν δε σταματήσει αυτή η κίνηση στη γένεσή της.

Σπύρος Παπαναστασίου
Αρχιτέκτων, Μέλος Τοπικής Επιτροπής Πάτμου

ΕΠΙ ΤΟΥ ΠΙΕΣΤΗΡΙΟΥ

Πληροφορηθήκαμε ότι αποφασίστηκε να αφαιρεθούν οι στύλοι της ΔΕΗ. Ελπίζουμε η πληροφορία να είναι αληθινή.

Προτάσεις για την στρατηγική ανάπτυξης της Ελλάδας 2007-2013

Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ συμμετείχε ενεργά, κατόπιν πρόσκλησης, σε συναντήσεις που οργάνωσε το Υπ. Οικονομίας & Οικονομικών για τον καθορισμό της στρατηγικής ανάπτυξης κατά την προγραμματική περίοδο 2007-2013 (το 4ο ΚΠΣ). Συζήτησε με τους αρμόδιους παράγοντες και κατέθεσε γραπτώς προτάσεις και επισημάνσεις που αφορούν στο κεφάλαιο «Αειφόρος Ανάπτυξη». Οι προτάσεις μας, ειδικά αυτές που αφορούσαν την αποκέντρωση, έτυχαν θετικών σχολίων από τον αρμόδιο Υφυπουργό κ. Χ. Φώλια. Αναλυτικά τα σημεία που θίξαμε.

Α. Αποκέντρωση

Η χώρα μας έχει υποστεί ζημιά από τη συνεχιζόμενη διοικητική και οικονομική υπερσυγκέντρωση στην πρωτεύουσα, η οποία συγχρόνως δημιουργεί έντονες πιέσεις στην Αττική (π.χ. χώροι πρασίνου, χωροθέτηση αποβλήτων, ανεξέλεγκτη οικιστική εξάπλωση) και αποδυναμώνει άλλες περιφέρειες. Θα πρέπει στο Δ' ΚΠΣ να χρηματοδοτηθούν δράσεις που θα ενισχύουν την αποκέντρωση και ειδικά όσον αφορά τις δημόσιες υπηρεσίες. Θετικό παράδειγμα είναι η Βρετανία που τη δεκαετία του 1960 για περιβαλλοντικούς λόγους και για να αντιμετωπίσει το πρόβλημα της αποβιομηχανοποίησης, άρχισε σταδιακή μετεγκατάσταση μεγάλων υπηρεσιών του Δημοσίου στην επαρχία. Ως αποτέλεσμα η ζωή στο Λονδίνο έγινε πιο άνετη ενώ δημιουργήθηκαν πολλές θέσεις εργασίας στις περιοχές που υφίσταντο την αποβιομηχανοποίηση.

Β. Πολιτιστικό Πόλο Έλξης και Αξιοποίηση Παραδοσιακού Κτιριακού Πλούτου

Διάχυση των χρηματοδοτήσεων προς την περιφέρεια για τη δημιουργία πολιτιστικών πόλων έλξης, κυρίως ιστορικών συνόλων. Οι παραδοσιακοί οικισμοί αποτελούν σημαντικό τμήμα του πολιτισμού μας και σημαντικά συγκριτικά οικονομικά πλεονεκτήματα της χώρας για αυτό απαιτούν μέριμνα για διατήρηση και αναστήλωση. Η βασική αναπτυξιακή επιλογή θα πρέπει να σκοπεύει στην αξιοποίηση του υφιστάμενου κτιριακού πλούτου, στην περιστολή της συνεχούς υπαγωγής εκτάσεων στα σχέδια πόλεως και στη διαφύλαξη του φυσικού περιβάλλοντος με την διατήρηση αδόμητων εκτάσεων. (Δείτε το άρθρο SOS για τη Σιάτιστα).

Γ. Προστατευόμενες Περιοχές NATURA 2000

Οι περιοχές αυτές αποτελούν ένα από τα σημαντικότερα συγκριτικά πλεονεκτήματα της χώρας. Προσφέρουν μεγάλες δυνατότητες ανάπτυξης οικότουρισμού και ήπιου τουρισμού με επακόλουθη αύξηση θέσεων εργασίας σε πληθυσμιακά φθίνουσες περιοχές. Το 4ο ΚΠΣ θα πρέπει να προβλέψει πόρους για τις αναγκαίες επενδύσεις και τη

δημιουργία και ενίσχυση σωστών δομών διαχείρισης των περιοχών αυτών.

Δ. Αλλαγές στην Πολιτική Υδάτινων Πόρων

Η χώρα οφείλει να εφαρμόσει σύντομα την σχετική κοινοτική οδηγία για την διαχείριση υδάτινων πόρων κατά λεκάνη απορροής. Θα πρέπει επίσης να ανακτήσει το κόστος της χρήσης των υδάτινων πόρων σε εποχή αυξανόμενης ζήτησης και υπό την επιρροή των επερχόμενων κλιματικών αλλαγών. Για την αντιμετώπιση των προβλημάτων αυτών κρίνεται απαραίτητη η αναδιάρθρωση του αρδευτικού συστήματος συγκεκριμένων περιοχών της χώρας και μεταβολή του είδους των γεωργικών καλλιεργειών, π.χ. με την συστηματική προώθηση της παραγωγής βιομάζας.

Ε. Νησιά Αιγαίου – Ιδιαίτερη προσοχή μικρότερων νησιών

Τα μικρά αιγαιοπελαγίτικα νησιά βρίσκονται εκτεθειμένα στους κινδύνους του μαζικού τουρισμού. Δεν διαθέτουν τεχνικές υπηρεσίες για τον προγραμματισμό και την εφαρμογή των απαραίτητων περιβαλλοντικών δράσεων, όπως ανακύκλωση, εγκαταστάσεις βιολογικού καθαρισμού, ΧΥΤΑ, ανάδειξη ιστορικών χώρων, αποφυγή

οπτικής και ηχητικής ρύπανσης. Το 4ο ΚΠΣ θα πρέπει να ενισχύσει τα νησιά αυτά με τη δημιουργία πλαισίου τεχνικής βοήθειας.

ΣΤ. Απόβλητα και Λύματα- Μελέτες Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων Το Δ' ΚΠΣ αποτελεί την τελευταία ευκαιρία να αναπληρωθούν οι τεράστιες ελλείψεις μιας κατ' εξοχήν τουριστικής χώρας σε σχέση με απόβλητα και λύματα. Κρίνεται απαραίτητο στις διαδικασίες ένταξης και αξιολόγησης έργων για το Δ' ΚΠΣ να αναμορφωθεί ο τρόπος που διεξάγονται οι Μελέτες Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων ώστε να παύσουν να αποτελούν τυπική διαδικασία επικύρωσης ελημμένων αποφάσεων και να καταστούν πραγματικά εργαλεία αξιολόγησης αναπτυξιακών προτάσεων. Έτσι θα πρέπει να εξετάζονται εναλλακτικές θέσεις στη χωροθέτηση σημαντικών χρήσεων ή ακόμα και η «μηδενική» λύση, να γίνεται συνολική εκτίμηση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων στον καθορισμό ζωνών χρήσεων, να παρουσιάζεται η αθροιστική εκτίμηση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων και να υπάρχει η ουσιαστική συμμετοχή των πολιτών πριν από την οριστική κατάρτιση των ΜΠΕ.

Δημήτριος Δημόπουλος

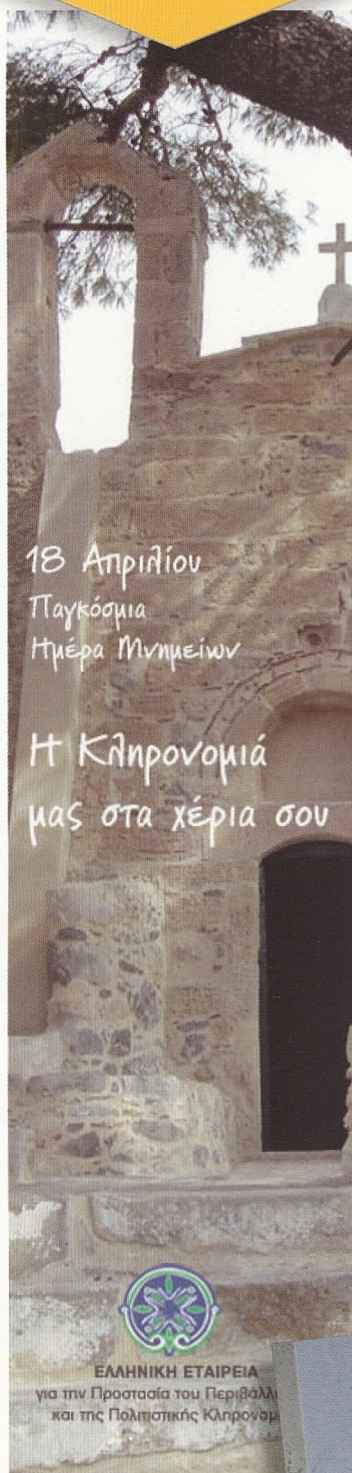
18 Απριλίου • ΠΑΓΚΟΣΜΙΑ ΗΜΕΡΑ ΜΝΗΜΕΙΩΝ

Η παγκόσμια ημέρα Μνημείων καθιερώθηκε από το Διεθνές Συμβούλιο Μνημείων ICOMOS (International Council of Monuments and Sites) και την UNESCO (United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization) και έχει ως στόχο να ευαισθητοποιήσει τους πολίτες για την προστασία των μνημείων και των αρχαιολογικών χώρων και να αναδείξει την αξία τους. Ο εορτασμός της ημέρας αυτής είναι και στην Ελλάδα επιτακτικός αφού οι αλλοιώσεις και οι καταστροφές των μνημείων από φυσικές καταστροφές, αναπτυξιακές πιέσεις, έλλειψη χρημάτων, εγκατάλειψη, αδιαφορία και συχνά λόγω κακής ενημέρωσης αυξάνονται, ειδικά για την αρχιτεκτονική κληρονομιά του 19ου και του 20ού αιώνα. Ο φετινός εορτασμός είναι αφιερωμένος στη βιομηχανική κληρονομιά, η οποία αντιμετωπίζει μεγάλο κίνδυνο από τη συνεχή καταστροφή των κτηρίων της.

Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ θεωρώντας τον εορτασμό της Παγκόσμιας Ημέρας Μνημείων ως μια μοναδική ευκαιρία ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης οργάνωσε τη Μεγάλη Τρίτη 18 Απριλίου, από τις 11 π.μ. έως τις 6 μ.μ., σειρά εκδηλώσεων που περιλάμβανε παρουσίαση της έκθεσης των βραβευμένων ελληνικών έργων αποκατάστασης μνημείων από τη Europa Nostra, παρουσίαση του έργου της ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ για την αρχιτεκτονική κληρονομιά και ενημέρωση για την ελληνική και διεθνή νομοθεσία για την προστασία των μνημείων. Σε όσους συμμετείχαν προσφέρθηκαν cd rom με τους νόμους, τις διεθνείς συμβάσεις και τις χάρτες προστασίας της αρχιτεκτονικής κληρονομιάς και σεληδοδείκτες που σχεδιάστηκαν ειδικά γι' αυτή την ημέρα.

Ειρήνη Γρατσία

Αποκτήσαμε σελιδοδείκτες
Η κληρονομιά μας
στα χέρια σου

18 Απριλίου
Παγκόσμια
Ημέρα Μνημείων

Η Κληρονομιά
μας στα χέρια σου

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ
για την Προστασία του Περιβάλλοντος
και της Πολιτιστικής Κληρονομιάς

Αλέξανδρος Δημ. Μπούφης

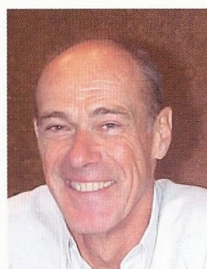

Ο Αλέξανδρος Δημ. Μπούφης κατοικεί στις Σπέτσες όπου γεννήθηκε το 1966. Η οικογενειακή παράδοση στη θάλασσα χρονολογείται από τον 18ο αιώνα, με συμμετοχή στο κίνημα του Λάμπρου Κατσώνη.

Σπούδασε στην Αναργύρειο και Κοργιαλένιο Σχολή Σπετσών και αποφοίτησε από τη Σχολή Πλοιάρχων της Υδρας. Ασχολείται με θαλάσσιες μεταφορές και με το οικογενειακό καρνάγιο που φτιάχνει παραδοσιακά ξύλινα καΐκια. Παράλληλα, ασχολείται με την ιστορική έρευνα και το φυσικό περιβάλλον του νησιού.

Μαζί με τα άλλα μέλη της Τοπικής Επιτροπής, αγωνίζονται για να διασωθεί ο πιο σημαντικός χώρος ιστορικής μνήμης των Σπετσών: τα καρνάγια που υπάρχουν εδώ και αιώνες, όπου χτίστηκαν τα πλοία του 1821 και που κινδυνεύουν να καταστραφούν από την "τουριστική ανάπτυξη". Εξελέγη πρώτος Πρόεδρος της Τοπικής Επιτροπής Σπετσών

Δημήτριος Π. Λάλας

Ο Δημήτριος Π. Λάλας, ήταν από το 1994 μέχρι το 2005 Διευθυντής του Εθνικού Αστεροσκοπείου Αθηνών, του αρχαιότερου ερευνητικού ιδρύματος της χώρας, που στεγάζεται σε κτήριο του 1844. Είχε υπηρετήσει εκεί και παλαιότερα ως Διευθυντής του Ινστιτούτου

Μετεωρολογίας. Έχει επίσης διατελέσει πρώτος Πρόεδρος του Κέντρου Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας (ΚΑΠΕ) από το 1988 μέχρι το 1991 καθώς και Πρόεδρος της Δημόσιας Επιχείρησης Πετρελαίου.

Μετά την ολοκλήρωση των μεταπτυχιακών του σπουδών το 1968, στο Πανεπιστήμιο Cornell (διδασκαλικό σε διαστημική μηχανολογία), ασχολήθηκε με την έρευνα και τη διδασκαλία, στους τομείς του περιβάλλοντος και της ενέργειας, ιδιαίτερα των ανανεώσιμων πηγών. Διετέλεσε καθηγητής Μηχανολογίας σε Πανεπιστήμια των ΗΠΑ και Μετεωρολογίας στο Παν/μιο Αθηνών.

Έχει προσφέρει υπηρεσίες συμβούλου σε πολλές Γενικές Διευθύνσεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης, (ΓΔ17-TREN,

ΓΔ12-RESEARCH) σε σχετικά θέματα, με ιδιαίτερη έμφαση στις ΑΠΕ, καθώς επίσης και σε τεχνικές εταιρείες στην Ευρώπη και την Αμερική όπως η General Motors και η Ford. Είναι ιδρυτικό μέλος της Ελληνικής Εταιρίας Αιολικής Ενέργειας της οποίας έχει διατελέσει και Πρόεδρος.

Για πάνω από μια εικοσαετία, διατελεί σύμβουλος των Υπουργών Περιβάλλοντος και Ανάπτυξης, σε ενεργειακά και περιβαλλοντικά ζητήματα και σε θέματα που αφορούν την ερευνητική πολιτική. Έχει υπηρετήσει επίσης ως μέλος εθνικών επιτροπών όπως η Εθνική Επιτροπή για την Απερήμωση, η Εθνική Επιτροπή για την Κλιματική Αλλαγή και η Επιτροπή για την Περιβαλλοντική Διπλωματία. Συνεχίζει να εκπροσωπεί την Ελλάδα σε πολλές διεθνείς επιτροπές που διαπραγματεύονται θέματα κλιματικών αλλαγών, το Πρωτόκολλο του Κυότο και πολιτικές για την μείωση της ατμοσφαιρικής ρύπανσης και των εκπομπών του φαινομένου του θερμοκηπίου.

Είναι μέλος του Συμβουλίου Θεσμικού Πλαισίου της ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ από το 2004, όταν έκανε μια από τις κύριεςισηγήσεις στο Συνέδριο «Αειφορία, Ενέργεια και Μεταφορές».

Ειρήνη Γρατσιά

Η Αθήνα είναι ο τόπος γέννησης και η Νάξος ο τόπος καταγωγής της. Σπούδασε Αρχαιολογία και Ιστορία της Τέχνης στο Πανεπιστήμιο Αθηνών. Οι μεταπτυχιακές της σπουδές είναι στην προϊστορική αρχαιολογία (Φιλοσοφική Σχολή του ΑΠΘ) και στην προστασία μνημείων (Τμήμα Αρχιτεκτονικής, ΕΜΠ). Το 2005 ξε-

κίνησε διδακτορική διατριβή στο ΕΜΠ με θέμα την ιστορία της διαχείρισης των αρχαιολογικών χώρων της Αττικής. Έχει εργαστεί στο Νομισματικό Μουσείο Αθηνών και στο Κέντρο Μελέτης Νεώτερης Κεραμικής, όπου για επτά χρόνια ασχολήθηκε με την έρευνα και τη μελέτη της ελληνικής παραδοσιακής κεραμικής, τον σχεδιασμό εκπαιδευτικών προγραμμάτων και εκθέσεων. Το 1999 έγινε μέλος της ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ και από τον Δεκέμβριο του 2000 εργάζεται ως υπεύθυνη προγραμμάτων του Συμβουλίου Αρχιτεκτονικής Κληρονομιάς. Έχει συμμετάσχει και διεξάγει ερευνητικά προγράμματα για την παραδοσιακή κεραμική και την αρχιτεκτονική και τη σχέση των πολιτών με τα μνημεία του τόπου τους σε διάφορες περιοχές της Ελλάδας.

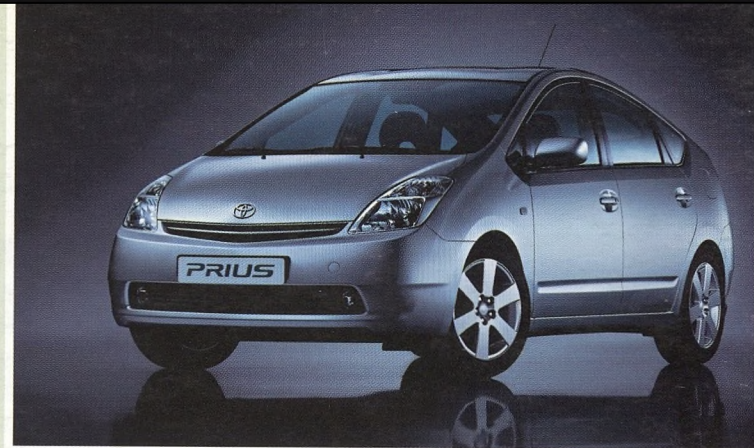
18 Απριλίου
Παγκόσμια
Ημέρα Μνημείων

Η Κληρονομιά
μας στα χέρια σου

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ
για την Προστασία του Περιβάλλοντος
και της Πολιτιστικής Κληρονομιάς

Σκέφτεστε ν' αγοράσετε αυτοκίνητο; Διαλέξτε οικολογικά!..

Η υποστήριξη της Toyota Ελλάς στο έργο της ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ ήδη διατρέχει το τρίτο έτος. Ξεκίνησε το 2004 όταν η **Toyota Ελλάς** έγινε χορηγός, μαζί με τον Όμιλο Κοπελούζο, του συνεδρίου της ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ «Αειφορία – Ενέργεια και Μεταφορές». Το 2005 στήριξε την έκδοση των πρακτικών του συνεδρίου. Φέτος, η Toyota Ελλάς, στηρίζει την προσπάθεια της ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ για ένα φιλικότερο αστικό περιβάλλον μέσω επιστολής του Διευθύνοντος Συμβούλου της κ. Άρη Αραβανή. Προσφέρεται να καταθέσει μια δωρεά €1.000 για κάθε Toyota Prius που θα αγοράσει ένα μέλος της ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ.

Αν λοιπόν σκοπεύετε προχωρήσετε σε αγορά ενός αυτοκινήτου

σύντομα, σκεφτείτε το: αν αγοράσετε το Prius, πέρα από τα οφέλη που θα εξασφαλίσετε, θα γίνετε και εσείς συγχωρηγός €1000 στην ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ. Η προσφορά της **Toyota Ελλάς** καλύπτει και το άλλο υβριδικό μοντέλο της εταιρίας, το Lexus RX400h, οπότε το ποσό που θα δωρηθεί ανέρχεται σε €2.200.

Επίσης, η **Toyota Ελλάς** προσφέρει στα μέλη της ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ τη δυνατότητα για ένα εκτεταμένο test drive –χωρίς οποιαδήποτε δέσμευση– για να αποκτήσετε και εσείς την δική σας άποψη για το αυτοκίνητο από πρώτο χέρι.

Για περισσότερες πληροφορίες
επικοινωνήστε με τον κ. Δ. Δημόπουλο στην ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ
για την Προστασία του Περιβάλλοντος
και της Πολιτιστικής Κληρονομιάς

Σωματείο μη κερδοσκοπικό
Τριπόδων 28, Πλάκα, 105 58 Αθήνα
Κωδικός 2755
Τηλ.: +30 210 3225 245 και +30 210 3226 693 • Fax: +30 210 3225 240
e-mail: elet@ellinikietairia.gr
Ιστοσελίδα: www.ellinikietairia.gr

Ιδιοκτησία ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ
Εκδότης: Κ. Ι. Καρράς

Τυπώνεται σε 4.000 αντίτυπα

Υπεύθυνη έκδοσης: Φραντζέσκα Οικονόμου

Σχεδίαση: Ερμής Κασάπης
Εκτύπωση-Βιβλιοδεσία: Μιχάλης Τουμπής ΑΕ - Γραφικές Τέχνες
Παραγωγή: FRAME AD&PUB SERVICES

